

Delavec lahko vsak petek s datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 50 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljave na uredništvo in upravništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Osemurni delavnik.

(Konec).

... Sma budi odpor. Teror je bil neznošen, farizejstvo je raslo. Naravni razvoj pa se le ni ustavil. Revez-tlačan je kljub vsemu začel premišljevat, in tako najdemo pred približno 2000 leti, ravno v času, ko se je rodil veliki mislec v Betlehemu, Kristus, cele narode, ki so se upirali tujemu tlačanstvu, ki so se hoteli osvoboditi izpod kapitalističnega jarma. Krasne Kristusove nauke pa ljudstvo še ni razumelo. Pač je instiktivno pričakovalo nekega odrešenika, čuteč, da nadalje tako iti ne more. Vendar pa je bil ideal njihovega odrešenika nekakšni general, ki bi znal čez noč vse te tirane ugonobiti. Nauk o ljubezni in medsebojnem bratstvu je le počasi in samo pri razsodnejših prodiral. Šele po Kristusovi smrti se je začel naglo razvijati in praktično izvajati, dasi takrat še niso imeli ljubljanskih mir in ljubezen oznanjajočih devnikov „Slovenca“ in „Večerni list“; „Domo in Bogoljuba“. Blagodejne nauke prvotnega krščanstva je ljudstvo entusiastično pozdravilo in res je kazalo, da pojde na boljše. Preganjanje krščanstva je učinkovalo ravno nasprotno, nauk je pridobival vedno več pristašev. Ampak samo nekaj časa so bili prvi kristjani bratje. Hitro se množča katoliška duhovščina je kaj kmalu pozabila, kaj je nje poslan. Začela je škiliti po posvetnih razkošjih in k temu je treba veliko, zelo veliko denarja. In dobila ga je. Kapitalist je v ponižnem krščanstvu kmalu spoznal svoje koristi in lotil se je z vso silo odiranja delavskega ljudstva, pri čemur mu je prav izdatno služila dobro plačana katoliška duhovščina, kateri se je posrečilo kmalu vso duhovščino drugih veroizpovedi izpodrinuti. Le-ta je roko v roki s kapitalizmom nadaljevala zaslužnjevanje duha, pridigajoč ljudstvu revščino in pokorščino na tem svetu, obljublajoč nasprotno boljše življenje na onem svetu, kar pa seveda ni veljalo za nje. Novi napori so zahtevali več prostega časa k oddihu, iz česar so se pojavili zopet novi prazniki... Ne bom se spuščal v nadaljnje podrobnosti. Mislim, da zadostuje popolnoma, ako konstatiram, da je bilo pred tisoč leti. Katoliški duhovnik zdavnaj ni več oznanjevalec Kristusovih naukov, on je postal klerikalec, zatiralec človeka, in sicer fizično in moralčno. Samo en primer, kako zatira duhovščina vsak napredek, vso kulturo.

V normalnem letu imamo približno 65 nedelj in praznikov. (To število je hotel papež — pred vojno — na povelje kapitala reducirati, čemur se je takrat delavstvo celega sveta korporativno uprlo. Vojna je preprečila to nakano.) To bi bili dnevi, ki bi jih moral izmučen delavec uporabiti za obnovo svojih moči, za primerno zabavo, kakor so: izleti v naravo, medsebojno ob-

čevanje, in kar je samoobsebi umevno, k izpopolnitvi svoje izobrazbe. Tako mislimo vsi, ki se vsaj nekoliko bavimo z delavskim vprašanjem.

Delamo pa račun brez vladajočega kapitalizma in njegove ubogljive in pokorne dekline — katoliške cerkve — kajti njeni duhovniki komandirajo: „V nedeljo moraš iti dopoldan k maši, popoldan ob 14. uri h krščanskemu nauku, ob 17. uri pa k litanijam. Meseca maja pa so zvečer ob 20. šmarnice.“ Potem je itak konec praznika in gremo — spat! Da bi ti pri takem strogo krščanskem življenju prišlo na misel, še o svoji bedi razmišljevat, je pač nemogoče. Pač je že tudi krščanska duhovščina snovala neke vrste izobraževalnih društev, kako pa tam ljudstvo izobrazujejo, ve vsakdo. Po sto in stoletnih bojih smo si pridobili nekaj samostojnosti v premišljevanju, nekaj izobrazbe, in rezultat tega je danes osemurni delavnik. Iz predstoječega pa vidimo, kako krvavo ga potrebujemo in bomo še potrebovali, kajti brez njega ne bo časa za izobrazbo in brez izobrazbe bomo šli zopet nazaj v srednji vek, morda še celo v tako proslavljeno „Špansko inkvizicijo“, iznajdbo katoliške duhovščine.

Izobrazbi mora delavstvo doprinesiti vse žrtve, ker le potom izobrazbe pride do končne zmage. Samo izobrazba nas pelje do konsekvence, samo izobražen delavec si ne bo za malo vina in malo straha pred peklom in hudičem pustil odkupiti glasovnico, s katero edino bo razbil tisto zavoro — združeni kapitalizem in klerikalizem. Že čujemo, da bi nam osemurni delavnik zopet radi odvzeli, pa o tem itak nihče ne — dvomi. Ampak tu stoji na braniku delavstvo, združeno v mogočnih strokov. organizacijah, pod okriljem „delavske organizacije“, katera edina je delavstvo peljala počasi sicer, ampak premišljeno in sigurno od zmage do zmage, svesto si, kaj ta pridobitev zanje pomeni. Uporabimo teh osem ur prostega časa k samoizobrazbi, k pospeševanju kulture, ostanimo konsekventno na delu in zmaga je v doglednem času naša!

S-k.

Strokovni kongres.

V nekaterih podružnicah posameznih strokovnih organizacij se ventilira vprašanje zastopstva na strokovnem kongresu, katerega sklicuje Osrednja delavska strokovna komisija v Belgradu na 24. junija in sledeče dni v Vukovar. V Trbovljah se je pretečeno nedeljo baje celo razpravljalo o tem, da bi Unija slov. rudarjev poslala na vsakih sto članov po enega delegata. Obveščamo tem potom vse one, ki se za zastopstvo na vukovarskem kongresu zanimajo, da je pokrajinska delavska strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani prejela tozadevna navodila od strani osrednje delavske strokovne komisije v Belgradu. Kar se tiče števila delegatov,

naj si sodrugi ne delajo nobenih izjav, kajti osrednja delavska strokovna komisija v Belgradu nalaga pokrajinski strokovni komisiji za Slovenijo v Ljubljani, naj pozove vse osrednje strokovne organizacije v Sloveniji, da pošljejo po enega delegata v Vukovar. Osrednja delavska strokovna komisija v Belgradu vsekakor popolnoma pravilno računa s tem, da bi ravno strokovne organizacije v Sloveniji pripravile ogromni del svojega imetja, ali bi poslali številnejše delegacije, in kojih uspeh bi bil ravno isti kakor ga bo imela delegacija, ki jo zahteva osrednja komisija. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da pokrajinska delavska strokovna komisija stoji glede kongresa na drugem stališču. Iz dopisa, ki smo ga prejeli od pokrajinske delavske strokovne komisije iz Zagreba, posnamemo, da strokovne organizacije na Hrvaškem in v Slavoniji zahtevajo, da se nameravani strokovni kongres odloži. V Vukovaru pa naj bi se vršila le konferenca, na koji bi se določila enotna platforma za združenje posameznih pokrajinskih strokovnih organizacij. Ako se v Belgradu ne ugoti tej zahtevi, tedaj strokovne organizacije na Hrvaškem in v Slavoniji v Vukovar ne pošljejo sploh nobenih svojih delegatov. Česar naj bi v tem slučaju iskali Slovenci v Vukovaru nam ni jasno, kajti gotovo dejstvo je, da za naše pojedine strokovne organizacije bi bilo vsako združevanje brez neposrednih naših sosedov Hrvatov absurdno. Zagreb nam je veliko bližje nego Belgrad, zato mora za nas veljati pot preko Zagreba v Belgrad in ne narobe.

Mi smo že pri neštetihih prilikah povedali, da smo za vsako pametno, solidno združenje na avtonomni podlagi vedno pripravljeni.

K stvari sami se bomo še povrnili in povedali našim čitateljem, kaj se je tozadevno že vse storilo.

Kako bo z delegacijo v Vukovar bo pokrajinska delavska strokovna komisija vsem strokovnim organizacijam v Sloveniji pravočasno naznanila.

H koncu bi še vse sodruge intelektualce, študente in juriste prav prijazno odločno prosili, da bi ostali pri svoji politiki in teoriji, nikakor pa se ne vmešavali v zadeve strokovnih organizacij in njihovega praktičnega dela. Strokovne organizacije smo si vstvarili delavci sami, sami pa jih bomo tudi vodili.

Delavska zbornica.

I.

Na dan 14. maja in naslednje dni je ministrstvo za socialno politiko sklicalo v Zagreb enketo, na kateri se je imelo razpravljati o osnutku zakona za ustanovitev delavskih zbornic.

Že nekaj tednov popreje se je mudil v Ljubljani inšpektor ministrstva za soci-

jalno politiko g. Georgevič, ki je pozval za interesirane faktorje med njimi tudi pokrajinsko strokovno komisijo za Slovenijo v Ljubljani v uradne prostore poverjenišva za socialno skrb, da se kakor je izjavil, informira o mnenju in nazorih glede vprašanja ustanovitve delavskih zbornic.

Držeč se onega načela, katero so zastopniki pokrajinske delavske strokovne komisije za Slovenijo zastopali pri omenjenem posvetovanju pri poverjeništvu za socialno skrb in pri enketi v Zagrebu, hočemo povedati širši naši delavski javnosti, kakšna naj bi bila ta delavska zbornica, njen namen kakor tudi delokrog.

Predvsem si moramo biti na jasnem, ali naj se ustanovi za celo državo eno samo delavsko zbornico, katera bi v posameznih pokrajinah imela le nekake svoje poslovalnice, ali naj bi se ustanovile delavske zbornice na podlagi popolne avtonomije za vsako pokrajino posebej. Brez ovinkov je treba povedati, da moramo biti za avtonomne pokrajinske delavske zbornice. Zakaj, bomo povedali kasneje.

V Jugoslaviji je potemtakem treba ustanoviti samostojno delavsko zbornico za Slovenijo v Ljubljani, za Hrvaško in Slavonijo v Zagrebu, za Bosno in Hercegovino v Sarajevu itd.

Naša zahteva po avtonomnih delavskih zbornicah je tako utemeljena, da se jo kakor se bomo pozneje prepričali, enostavno ne da odpraviti s kako morebitno birokratično gesto. Ne zanikamo, da pridejo na vrsto tudi vprašanja, v katerih bo kazalo postopati enotno. Da se v danih slučajih enotno postopanje uredi tako, da bo odgovarjalo stvari, kaže ustanoviti v Belgradu, kjer ima osrednja vlada, državni zbor in cesar nas bog varuj, menda tudi neki senat starih korifej — svoj sedež, skupni urad vseh delavskih zbornic, kateri bi imel nalogo biti z vsemi delavskimi zbornicami v vednem stiku, jih v vseh važnejših zadevah, v kolikor se tičejo interesnih sfer delavskih zbornic, informirati, dajati direktive itd. Obenem bi se posamične delavske zbornice obračale na ta skupni urad v svojih potrebah. Skratka moral bi biti predstavnik pri osrednji vladi, ki pa bi vseeno ne smel biti ovira za eventuelno potrebno direktno občevanje z osrednjo vlado vsake posamezne delavske zbornice.

To bi bila nekaka forma misli o delavskih zbornicah glede njihove okvirne organizacije.

Vse tovariše prosimo, da prihodnje razprave, ki jih bomo priloževali, pazno čitajo, da bodo razumeli zakaj gre.

Mastili se bodo drugi.

Kar naprej tarnamo, da imamo posebno pri nas v Sloveniji premalo hrane na trgu in da je vse, kar se dobi, tako predrago, da si na primer delavska družina od daleč ne more privoščiti, kar bi vsaj za silo rabila. Skorajda smo se nepretrganemu stradanju že privadili, ker se nam je vedno zadrževalo, da so zaloge žita že pri kraju. Kar na enkrat nas pa dohajajo vesti, da je še toliko zaloge žita in mesa, da vsega tega nismo v stanu pojediti. In da se zaloge ne pokvarijo in preveliki skrbi, da si delavstvo ne pokvari želodcev od preobite hrane, je vlada v Belgradu dovolila izvoz 400 vagonov pšenice, do 15.000 vagonov koruze, 10.000 prašičev, fižola, ječmena itd. pa smejo veveričniki izvažati kar v neomejenih množinah. Proletariat Jugoslavije bo torej tudi v naprej lahko gledal, kako se bodo drugi mastili na njegov račun. Kaj za to,

če se mu bodo cedile slane in mu pokazal želodec od praznote. Glavno je, da bodo jugoslovanski izvozničarski patrijotje imeli polne žepa.

Koliko težav je bilo in jih je še z zalaganjem z živežem naših industrijskih krajev! In še to, kar se je dobilo in se dobi, je vse tako grešno drago, da zamore naše delavstvo pri pičlih zaslužkih le še vegetirati. Zaloge gredo h koncu, prometne ovire itd., na tisočero takih in raznih izgovorov smo slišali in sedaj pa kar naenkrat toliko živeža, ne za stradajoče delavstvo, ampak za izvoz! Li ni to najvidljajša čifutska špekulantska igra z ljudskimi interesi? Li ni tako postopanje zločinsko?

Cene padajo.

Meščasko časopisje je polno poročil iz Belgrada, v katerih presenečenim čitateljem pripovedujejo, da cene živežu padajo, ker imamo baže pričakovati izredno ugodno letino. V prvem trenutku smo se veselili teh poročil, ni pa trajalo to naše veselje dolgo, kajti druga poročila in pa izkušnje so nas poučile, da je bilo naše veselje prezgodnje. V koliko je resnice na padanju cen v Belgradu, ne moremo kontrolirati, ali pri nas je ostalo vse pri starem. Pri nas tudi še vedno cene padajo — ampak navzgor.

Vzemimo na primer tobak. Delavci, kadilci, veselite se! Uprava monopolov v svoji veliki skrbi, da se od umazanih in razcefedranih papirnatih kron ne bodo raztrgali itak prazni delavski žepi, razglašča, da se zavojček finega turškega tobaka poviša od 6 na 9 K, fini hercegovski zavojček od 5 na 6 K 50 vin. srednjefini turški zavojček od 3 na 4 K, najfinejši ogrski zavojček od 1.80 K na 2.50 K, srednjefini ogrski zavojček od 1 K na 2 K, tobak za pipe, zavojček od 80 vin. na 1 K, klobase od 1.60 K na 2 K in tako gre lepo naprej. Nič boliše, svededa tudi ni pri cigareti.

K temu poglavju nam piše neki sodrug iz Ljubljane. Mlekarica, katera nam donaša mleko, je ne sicer mene, ampak mojo ženo zadnje nedeljo pozdravila s sledečim dobro jutrom: odslej vam ne bom več nosila mleka po 3 K, ampak po 4 K za liter! Pri tem pa ne smem pozabiti, da smo morali dati naši mlekarici vsak mesec vsaj še pol kilograma sladkorja, ne glede na to, da sami moramo dostikrat piti kavo brez sladkorja.

Da delavec tudi dejansko občuti „padanje“ cen, je v zadnjem času žitni zavod v Ljubljani povišal ceno beli moki od 14 na 15 K!

Tako torej izgleda pri nas padanje cen! Končno tudi ne smemo pozabiti, da stane v Ljubljani kilogram sladkorja recí in piši 84 K.

Vsekakor „lep napredek“! Cene „padajo“ tako, da se delavec od takega padanja naravnost v glavni vrtil. Če bi merodajni krogi naše države bili v vsem taki mojstri, kakor so v odiranju revnega ljudstva, tedaj bi se nam res dobro godilo. Amen.

Zapisnik

sestavljen v pisarni Osrednjega urada montanističnih obratov v Ljubljani dne 4. junija 1920.

Predmet razprave tvorijo pogajanja o mezdni zahtevah delavstva premogovnikov Velenje in Zabukovca, predloženih po zaupnikih delavstva dne 17. aprila 1920.

Navzoči: 1. Gosp. rud. nadsvetnik inž. Kropač, kot predsednik, 2. Rud. komisar ing. Lipužič in ing. Šinkovec, za obratvodstvo, 3. Dr. Milavec, od poverjenišva za socialno skrb, 4. Ivan Tokan, tajnik pokrajinske strokovne komisije za Slovenijo, 5. Šest zastop. velenjskega premogovnika, 6. 3 zaupniki delavcev iz Zabukovca.

Po temeljni razpravi in razgovorih so sklene sledeči mezdni dogovor:

I. Nabavni prispevki.

Člen 1. Nabavni prispevek za četrtletje kol. leta znaša: a) 250 K za vsako delavno osebo; b) 125 K za ženo; c) 50 K za vsakega nepreskrbljenega zakonskega otroka do dovršenega 14. leta pri čemur se smatrajo nezakonski otroci, zakonskim enak, ako žive z očetom v skupnem gospodinjstvu in ta zanje skrbi.

Člen 2. Ako delavec in delavka ni dosegla delavne dobe treh mesecev, za katero gre nabavni prispevek se izplača samo alikvotni del.

Člen 3. Prvi novi nabavni prispevek se izplača 1. avgusta 1920, razloček med starim nabavnim prispevkom, kateri je bil izplačan 1. maja t. l. in med novim nabavnim prispevkom se izplača naknadno v teku (po možnosti) 14 dni.

Člen 4. Za živež ostanejo cene v veljavni, ki so določene v pogodbi z dne 10. maja 1919.

Člen 5. Točka 3 vloge delavstva odpade.

Člen 6. K točki 4. — Temeljne plače se določijo sledeče:

a) Pazniki, ki niso poduradniki, strelni mojstri, izučeni profesionalisti, strojniki in pri težnem stroju in pri glavni sesalki, v kolikor so izučeni profesionalisti, neizpremenjeno, kakor po pogodbi 10. maja 1919.

b) Neizučeni profesionalisti, ki se nahajajo po službeni dobi v kategoriji kopačev in vsi zunanji in jamski delavci, ki spadajo v kategorijo kopačev, pa se njihovo delo ne more vršiti po pogodbi 25 K.

c) učni kopači 21 K.

d) Jamski vozači, ki nimajo prilike, da opravljajo pogodninska dela in vsi zunanji delavci, ki spadajo v kategorijo vozačev 17 K.

e) Delavke 14 K.

f) Mladoletni delavci in delavke 12 K.

Poleg temeljne plače dobi vsaka delavna oseba draginjske doklade za sebe 5.60 K za družinske člane, do všteti 5 otrok 2.45 K, za družinske člane preko 5 otrok 1.40 K za storjeni siht. Draginjska doklada pristojna: a) vsem delavnim osobam in družin-kim članom Poleg žene, otrokom do dovršenega 14. leta. Nezakonski otroci delavca uživajo iste ugodnosti, kot zakon., ako jih delavec sam preživlja in živi z njimi v njegovem gospodinjstvu. Samski delavci ki imajo lastno gospodinjstvo, katero jim vodi njih mati ali sestra, ter samski delavci nad 21 let, katerim oskrbuje gospodinjstvo druga žena, se smatrajo kot oženjeni. Za stariše, ako je izkazano, da so ti brez premoženja in delanezmožni, gre delavcu, ako zanje ali enega izmed njih skrbi in živi z njimi v skupnem gospodinjstvu, drag. doklada, kakor za otroke. Doklada za stariše se pa mora izplačati, ako so dani predpogoji le enemu isti rodbini pripadajočem delavcu Točka 5. odpade.

Željam, navedene pod točko 6. se ustreže v toliko, v kolikor bo podjetje dobilo potrebni kredit in material.

Točka 3. pride v toliko vpoštev, kolikor določa rudarski zakon.

Olede točke 9. a), b) in c) se smatra komisija nekompetentno in se priporoča posebna uloga na deželno vlado.

Člen 7. Diferenčni zneski:

Delavcem pripada na štiri tedne Moke, bele krušne in koruzne za vsako delavsko osebo po 18 kg, za vsakega družinskega člana do vštetelega 14. leta 9 kg.

Navedena količina se razume tako, da je od vsake vrste omenjene moke ena tretjina. Kot druž. člana se vpošteva poleg soproge, otroke do 14. leta.

Soli pripade na delavno osebo 2 kg, na vsakega družinskega člana 1 kg.

Sladkorja na vsako delavno osebo 1 kg, na vsakega družinskega člana po pol kilograma.

Masti na vsako delavno osebo 1 in pol kilograma, na vsakega druž. člana po tričetrt kilograma.

Krompirja pripade na vsako delavno osebo 60 kg, na vsakega druž. člana po 30 kg.

Meso, na vsako delavno osebo 6 kg, na vsakega druž. člana 3 kg.

Olja, na vsako delavno osebo pol litra.

Petrolej za oženjene delavce po 2 litra in za samske delavce po 1 liter na štiri tedne. Ako podjetje ni v položaju oddajati delavstvu navedene količ. živeža, izplača pripadajoče diference zneske po tržnih cenah.

V kolikor so se določila zapisnika od 10. januarja 1920 spremenila, se ista določila razveljavijo, v ostalem pa ostane neizpremenjeno.

Slede podpisil.

Mezdna pogodba rudarjev v Mežicah.

Člen IV. Glede na negotovost cen oblek in obutva, si pridrži delavstvo odpoved v svrhu nove določitve nabavnega prispevka za prihodnja četrtletja, predstoječi sporazum po odgovornih določilih, ki so navedeni ob sklepu sporazuma za odpoved.

IV. Druga določila.

Člen I. Delavstvu zagotovljeni poviški na temeljni mezdni in draginjski dokladi veljajo od dne 22. maja naprej in se toraj izplačajo z dnem 19. junija t. l. prvič vovi prejemki.

Zaeno zagotovi podjetje delavstvu kot odškodnino za čas, ki je pretekel od prijave mezdni zahtev pa do 21. maja pavšalne nagrade v nastopni izmeri:

Delavcu I. kategorije 500 K; delavcu II. kategorije 450 K; delavcu III. kategorije 400 K; delavcu IV. kategorije 350 K in razen tega delavcu vsake kategorije po 70 K za ženo in po 30 K za vsakega otroka.

Z delom za izplačilo teh nagrad se prične takoj in se izplačajo v teh po možnostih vsekako najkasneje do 15. junija t. l.

Člen II. Akordni sistem ostane, vendar naj se akordne plače po možnosti tako ustanove, da more srednji delavec zaslužiti na akordni plači toliko, da presega akordna plača šlhtno plačo prilično za 25 odstotkov.

Člen III. Kolikor so določila tega sporazuma spremenila določila zapisnika z dne 22. januarja 1920, se določila slednjega zapisnika razveljavijo. To velja zlasti glede draginjskih doklad in nabavnih prispevkov.

Člen IV. Predstoječi sporazum ostane v moči, dokler se ga izrecno in pismeno ne odpove. Pravica odpovedi pristoja de-

lavstvu in podjetju. Vsaka odpoved stopi v moč z koncem koledarskega četrtletja, ako je podana vsaj en in pol meseca pred tem časom. Ako se to ni zgodilo, velja odpoved šele s koncem sledečega koledarskega četrtletja.

Člen V. Ako so se cene življenskih potrebščin po svoti napram cenam, ki so bile merodajne za zadnjo ugotovitev draginjske doklade za več nego 25 odstotkov izpremenile, je tako obrat, kakor delavstvo upravičeno zahtevati novo ugotovitev kazalnega števila, odnosno draginjskih doklad in sicer z učinkom od dne 1. onega meseca, ki sledi prijavi, ako je bila ta podana vsaj 14 dni pred tem časom.

Člen VI. Podjetje se zaveže, da bo po možnosti skušalo dobiti in oddajati delavstvu karbid po lastnih nabavnih cenah. Obrat se bo tudi prizadeval, da čimpreje dobi obleke za delavce, ki jih je po službenem redu dolžan skrbeti.

V. Dodatek.

V smislu predstoječega sporazuma, se ugotovi kazalno število, ki je merodajno za ugotovitev draginjskih doklad za čas od 22. maja do konca junija t. l. kakor sledi:

55 kg moke po 15.80 K odnosno 12 in 7.40K, v tedaj povprečno po 12 K 660 K, 15 kg mesa po 25 K 375 K, 3 kg masti in slanine po 50 K 150 K, pol litra olja po 40 K 40 K, 60 kg krompirja po 3 K 180 K, 37 in pol litra mleka po 4 K 150 K, 30 jajec po 1 K 30 K, 1 kg mila po 40 K 40, 2 kg sladkorja po 50 K 100, 1 kg soli po 5 K 5 kron, kazalno število tedaj znaša 1730 K, ta svota se v smislu čl. III.) o draginjskih dokladah zaokroži na 1750 K in se tedaj podajo za čas od 22. maja do konca junij t. l. draginjske doklade v sledeči izmeri:

16 K v oddelku A) razpredelnice t. j. za kategorijo I. do III.

10 K v oddelku B) razpredelnice t. j. za kategorijo IV.

7 K v oddelku C) razpredelnice t. j. za družinske člane do pet oseb.

4 K v oddelku D) razpredelnice t. j. za družinske člane preko pet oseb.

Sklenjeno in podpisano.

(Slede podpisil.)

Stavbinski delavec.

Ljubljanska podružnica stavbinskih delavcev je sklicala pretečeno nedeljo društveni shod svojih članov, ki je bil polnoštevilno obiskan. Po dolgem času smo zopet prišli skupaj da se pogovorimo o položaju. Predvsem se je obravnavalo o novih mezdni zahtevah, kajti stari dogovor izgubi veljavo s 30. junijem. Z ozirom na naraščajoče cene živilom in drugim življenskimi potrebščinam je stavbinski delavec prisiljen, da iznova zahteva povišanje svojih plač, ker ga k temu silijo ne samo visoke tržne cene, ampak tudi cene manufakturnemu blagu. Pri dosedanjih plačah si boren delavec nikakor ne more omisliti najpreprostejše obleke ali obuvala, ker mora ves svoj zaslužek izdati za vsakdanji kruh, in še ne zadostuje, kdor ima mnogoštevilno družino. Pa nam vsiljujejo prepričanje, da so cene živilom padle. Vse lepo, ali mi vemo, da so se pocenila le ona živila, ki so nakopič. po skladiščih in vsled delne skvarjenosti skoro neporabna. Dobro ohranjen krompir ali moka pa nista vzdržala le stare cene, ampak znatno poskočila.

Stavbinsko delo je v polnem teku. Ako hočejo delodajalci, da jim bo delavec

z veseljem delal, tedaj je potrebno predvsem gotovih pogojev zato, ki so zapopadeni v zadostni in zdravi prehrani delavca, da more delati s svežo, zdravo močjo. To so življenska vprašanja, s katerih pravilno rešitvijo morajo delodajalci računati. — Nadalje se godi delavstvu krivica s kršitvijo naredbe o osemurnem delavniku. Opozarjamo vse prizadete, da je delavstvo pripravljeno najstrožje braniti to edino naredbo, ki govori zanj. Kdor dela 8 ur na dan pridno in vestno, gotovo ne bode napravil škode delodajalcu, ki lahko zahteva čezurno delo, ako je delavstvo sporazumljeno s tem; seveda velja pravilo o 50% oziroma 100% povišku pri plači.

Natančneje o teh stvareh se bodo pogovorili na občnem zboru 13. t. m., kjer bodo zastopane vse podružnice po svojih delegatih. Rezultat tega občnega zbora se bo objavil v našem strokovnem glasilu oziroma na shodih.

Iz strokovne organizacije.

Ustanovitev podružnice Osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok na Vrhniki. V soboto 29. maja se je vršil ustanovni občni zbor podružnice kovinarjev na Vrhniki v hotelu pri „Črnem orlu“ ob lepem številu navzočih, ki so pokazali da razumejo potrebo organizacije. Na dnevnem redu je bilo: 1. Pomen organizacije. 2. Volitev odbora. 3. Slučajnosti. K prvi točki je poročal s. Širca iz Ljubljane. V kratkih, a jedrnatih besedah je očrtal boj organiziranega delavstva napram izkoriščajočemu kapitalizmu. Ožigosal hinavščino raznih klerikalnih in liberalnih zvez, katere imajo edini namen oslabiti moč delavstva. Nato se je izvolil odbor. K slučajnostim se je oglasil tudi s. Homan in pozval zbrano delavstvo, da se tudi politično organizira v Jug. soc. dem. stranki. Debatiralo se je tudi o osemurnem delavniku, katerega podjetniki na Vrhniki ne upoštevajo in tudi ne plačajo za čezurno delo nikakih doklad.

Skleno se, da se pozove merodajne faktorje, da napravijo v tem oziru red tudi na Vrhniki. Ležeče je pa ravnokar na delavstvu samem, da zahteva to, kar mu gre. Naloga novega odbora je, da se zaveda svoje naloge in dela vsestransko za izboljšanje položaja. Sodrugi! na delo po začrtani poti do zmage.

Mezdna gibanja.

Mezdno gibanje krojaških pomočnikov v Celju je končano z zadovoljivim uspehom pomočnikov. Zadnji čas je pač bil, da so gospodje mojstri uvideli, da s to plačo absolutno ni bilo živeti. Natančnejši potek gibanja, ter pogodbo priobčimo v prihodnji številki.

Dopisi.

Celje. Za sodruge, ki so se nahajali v preiskovalnem zaporu, je delavstvo v cirkarni nabralo dne 29. maja 1920 2057 K. — Od tega zneska so prejeli: Divjak Jos. 550 K, Germadnik Franc 500 K, Murko Viktor 250 K in Martinčič Ivan 757 K.

Razno.

Kolkovanje vlog, prošnji, pritožb itd. Sodruge opozarjamo, da se morajo kolkovati uradne vloge po določilih začasnega zakona o najnujnejših fiskalnih odredbah z dne 1. aprila 1920 (glej Uradni list z dne

(11. maja 1920), ker se nekolikovane in nezadostno kolkovane vloge vračajo vložniku, kar mu napravlja stroške za poštnino ne glede na to, da se tudi rešitev zakasni. Pristojbina za splošne vloge na administrativne oblasti, na katere se želi pismena rešitev, znaša 12 K in sicer stalna kolkovna pristojbina za vlogo 4 K, pristojbina za pismeno odločbo pa 8 K.

Maske, pod katerimi se skriva klerikalna stranka v Jugoslaviji, so sledeče: Na Slovenskem „Slovenska ljudska stranka“, na Hrvaškem „Hrv. pučka stranka“, med delavstvom se imenujejo klerikalci „krščanske socijalce“ (rabili so tudi že ime „kršč. komunisti“, seveda bolj odkrito bi bilo ime „krščanski kapitalisti“). Med kmeti na Hrvaškem si nadevajo ime „seljačka demokracija“, v Dalmaciji „Težačka sloga“ in v Bosni „težaci“. (Pripomni se le, da so vodje tega „katoliškega saveza“ sami znani s črnorumenom barvo pobarvani frankovci.) Pod zgoraj navedenimi imeni životari, skrivaje svoje pravo ime, klerikalizem. Delavstvo, delovanje klerikalizma ti je znano, no spoznaj sedaj še njegove krinke.

Šesti izkaz o prejetih zneskih za sklad pokrajinske strokovne komisije za Slovenijo v Ljubljani za ostale po žrtvah z dne 24. aprila 1920: Ivan Grešak, rudar, Hudačama-Laško, odračunal nabrani znesek 245 K; kovinarji v Štorah so po sodruhu Mihevc odračunali 1165 K, kleparji tvrdke L. M. Eker 120 K, dobrotniki papirnice v Vevčah 560 K, delavstvo tovarne Keršič 209 K, nadalje so prispevali sodr. Tokan Ivan 50 K, Krofič M. 30 K, Novšak I. 30 K, Žvan B. 20 K, Pečnik K. 30 K, Bradeško 20 K, Alič Marija 10 K, Rejc Angela 10 K, Neimenovani 50 K. Skupna do danes prejeta svota znaša 46.155 K 70 vin.

Zahvale.

Delavstvo tovarne bivše tvrdke Žabkar mi je povodom smrti mojega moža naklonilo znesek 256 K, ki ga je med seboj nabralo. Podpisana se za znesek omenjenim prijateljem lepo zahvaljujem. — **Marijeta Hribar.**

Med časom, ko sem se nahajal v preiskovalnem zaporu, so živilski delavci in drugi prijatelji naklonili moji ženi znesek 209 K kot podporo, za kar se najtopleje zahvaljujem. — **Leskovšek Alojzij, Celje.**

Obvestila.

Vsem dopisnikom: Mnogi tovariši, ki pošiljajo dopise na „Delavca“ ali pišejo pokrajinski strokovni komisiji, še vedno frankirajo pisma po starem. To nam povzroča precejšnjih izdatkov. Opozarjamo torej vse dopisnike, da se morajo pisma frankirati po eno krono, dopisnice pa po 60 vin. Odslej nezadostno frankiranih dopisov ne moremo več sprejemati.

Žepni koledar. Mnogi sodrugi, katerim smo poslali žepne koledarje za tekoče leto v razprodajo, nam dosedaj še niso poslali obračunov. Prosimo vse prizadete, da spravijo vsaj tekom meseca junija obračun v red, ker bomo po preteku tega roka dotičnike imenoma navedli in pozvali na plačilo. Tudi mi moramo plačati tiskarno in knjigozeva.

Vse one sodruge blagajnike, zlasti podružnice Unije slovenskih rudarjev, ki so s plačilom za naš list v zaostanku, prosimo, da tozadevne račune čimpreje poravnajo.

Celje. L. A., da tajništvo okrožne strokovne komisije posluje, smo bili že naznaili.

Mučil Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elza fluida in odpravljene so bolečine! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. Fellerjev Elza mentolni črtnik en komad 4 K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatljic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 36 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 15 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. **Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 334, Hrvatska.**

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Več zmožnih zidarjev

sprejme

Kranjska stavbna družba v Ljubljani

Levstikova ulica 19.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10.—; za podgane in miši K 10.—; za ščurke K 10.—; posebno močna vrsta K 20.—; posebno močna tinktura za stenice K 10.—; uničevalec moljev K 10.—; prašek za uši v obleki in perilu K 6.— in 10.— proti mravljam K 10.—; proti ušem pri perutnini K 10.— prašek proti mrčesom K 6.— in 12.—; mazilo proti ušem pri ljudeh K 5.— in 10.—; mazilo za uši pri živini K 6.— in 10.—; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (uničevalec rastlin) in mravljam K 10.—; mazilo proti garjam K 10.—

Pošilja po povzetju zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 3.

Hočeš postati govornik?

naroči „Ročni spisovnik“, primeren za obrtnika, trgovca, uradnika, delavca, rokodelca, kmeta, vojaka in za vsako gospodinjstvo. Cena K 20.—. Nadalje se dobi **kubična knjiga** za vsakovrsten les, okrogel in rezan. Dobl se v vsaki knjigarni ali pa pri založniku
VILJEM POŽGAJ, Kranj št. 1.

KAJO DELIC

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 4.

priporoča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebravanje itd. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh vzorcih in merah, uhane i. t. d.

Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah ali pa izmenjava za novo blago.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registрована zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Sodrugi!

Zadružniki!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4½%. Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloge, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjanu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje: Šoštanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mažica, Črna L., Črna II., Pliberk; Maribor; Litija; St. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Štore pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaska Slatina; Radeče-Zidanmost.

Se podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 18.

Društvo ima na razpolago poštno položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljave pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.